

Sosiaali- ja terveysvaliokunta**Asia: HE 189/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hyvinvointialueesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta**

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue pitää esitystä alijäämien kattamisen määräajan jatkamisesta vuoteen 2028 sinänsä perusteltuna, mutta kokonaisuutena selvästi riittämättömänä. Esityksen taustalla oleva tavoite turvata hyvinvointialueiden taloudellinen vakautuminen on kannatettava, mutta sitä ei voida saavuttaa ilman, että myös rahoitusjärjestelmän tunnistetut rakenteelliset ongelmat korjataan.

Hyvinvointialueuudistuksen jälkeinen toimintaympäristö on osoittanut, että tarvepohjaisen rahoituksen määrittelyssä ja toteutuksessa on merkittäviä puutteita. Valtakunnallisesti on toistuvasti kiinnitetty huomiota siihen, että rahoitusmalliin liittyy epäselvyyksiä sekä laskentaperusteiden että toteutuneen rahoituksen kohdentumisen osalta. Tämän seurauksena hyvinvointialueille kertyneiden alijäämien todellinen määrä ja alkuperä ovat vaikeasti arvioitavissa, eikä niiden oikeellisuutta voida nykyisillä tiedoilla objektiivisesti todentaa.

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue katsoo, että tarvepohjaisen rahoituksen perusteiden ja rahoituksen jakautumisen oikeellisuus tulee tarkistaa takautuvasti vuodesta 2023 alkaen. Tämä on välttämätöntä, jotta voidaan varmistaa sekä rahoituksen oikeudenmukainen kohdentuminen että sen vastaavuus hyvinvointialueiden todellisiin palvelutarpeisiin. Jälkikäteinen tarkistus on myös edellytys sille, että arviointimenettelyt voidaan toteuttaa tasapuolisesti ja oikeassa mittasuhteessa arviointimenettelyyn joutuville hyvinvointialueille.

Edellä esitettyjen näkökohtien perusteella Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue pitää välttämättömänä, että alijäämien kattamisen määräaikaa jatketaan kaikkien niiden hyvinvointialueiden osalta, vähintään vuoden 2030 loppuun saakka, jotka pystyvät esittämään uskottavan ohjelman alijäämien kattamiseen. Tähän liittyy olennaisena osana se, että alijäämien syntymekanismi analysoidaan myös tarvepohjaisen rahoituksen ongelmien osalta ja virheet korjataan takautuvasti vuodesta 2023 lukien. Pidennetty aikataulu antaa hyvinvointialueille realistisen mahdollisuuden sopeuttaa toimintaansa ja parantaa taloudellista

19.3.2025

tasapainoa tilanteessa, jossa rahoituksen lähtötiedot ovat olleet epävarmoja ja osin virheellisiä.

Lisäksi rahoitukseen liittyvät suunnitellut leikkaukset samanaikaisesti alijäämien kattamisen kanssa voivat vaarantaa lakisääteisten palveluiden järjestämistä.

Investointisuunnitelmien ja lainanottovaltuuspäätösten aikatauluihin esitettyjä muutoksia voidaan pitää tarkoituksenmukaisina.

Seinäjoella 20.2.2026

Tero Järvinen

hyvinvointialuejohtaja

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue